

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

**Θεματικός Σχηματισμός Υποθέσεων της
Ευρωπαϊκής Ένωσης & των
Δικαστηρίων της, του Ευρωπαϊκού
Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του
Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.) & Δικαστηρίων της
Αλλοδαπής**

Αρμόδιος: Δ. Καλόγηρος-Πάρεδρος ΝΣΚ

Ταχ. Δ/ση: Ακαδημίας 68 & Χ. Τρικούπη

Τ.Κ.: 106 78 Αθήνα

Τηλ: 2103804807, 2132121870

e-mail: hragent@nsk.gr

Αθήνα, 26-8-2025

Αριθ. Πρωτ.: 103-3852/A2588.1

ΠΡΟΣ:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ
ΘΕΜΑΤΩΝ**

Email:gsarri@justice.gov.gr

koinouvouleftikos@justice.gov.gr

gnkth@justice.gov.gr

ΚΟΙΝ: ΝΣΚ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Email: proffice@nsk.gr

**ΘΕΜΑ: Ερώτηση στη Βουλή σχετικά με την εκτέλεση της απόφασης του
ΕΔΔΑ επί της προσφυγής της A.R.E. κατά της Ελλάδας (αριθ.
προσφυγής 15783/21) με αριθμό πρωτοκόλλου 7845/63/25-7-2025**

ΣΧΕΤ: Το με αριθ. πρωτ. 211^α από 25-8-2025 έγγραφό σας

Σε απάντηση του παραπάνω σχετικού, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

**Α. Ως προς το πρώτο σκέλος της ερώτησης, σχετικά με τα μέτρα που
έχουν ληφθεί ή προγραμματίζεται να ληφθούν για την εκτέλεση της
απόφασης του ΕΔΔΑ επί της προσφυγής της A.R.E. κατά της Ελλάδας**

1. Στις 2 Ιουλίου 2025, με επιστολή της Γραμματείας του ΕΔΔΑ, ενημερώθηκε η Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ), υπό την ιδιότητά της ως Εκπροσώπου (Agent) της Ελληνικής Δημοκρατίας ενώπιον του ΕΔΔΑ, ότι η απόφαση του ΕΔΔΑ επί της προσφυγής της A.R.E. κατά της Ελλάδας (αριθ. προσφυγής 15783/21) κατέστη οριστική στις 30-6-2025, λόγω απόρριψης της υποβληθείσας από την Ελληνική Κυβέρνηση αίτησης για παραπομπή της

υπόθεσης στη Μείζονα Σύνοψη του ΕΔΔΑ [άρθρο 44 § 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)].

2. Τα πραγματικά περιστατικά της παραπάνω προσφυγής αφορούν σε επικαλούμενη επαναπροώθηση της προσφεύγουσας από την Ελλάδα στην Τουρκία στην περιοχή του Έβρου. Ειδικότερα, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι η Α.Ρ.Ε., υπήκοος Τουρκίας, εισήλθε παράνομα στην Ελλάδα, στις 4-5-2019, μέσω Έβρου, οπότε επικοινωνήσε με τον αδελφό της, αιτούντα άσυλο στην Ελλάδα και μέσω WhatsApp του έδωσε τη ζωντανή τοποθεσία της, για να συνεννοηθεί με τον δικηγόρο Ν.Ο., ώστε αυτός να την εκπροσωπήσει ενώπιον των Ελληνικών Αρχών. Πριν η προσφεύγουσα συναντήσει τον παραπάνω δικηγόρο, συνελήφθη στη Νέα Βύσσα, και κρατήθηκε επί πέντε ώρες στο Τμήμα Συνοριακής Φύλαξης Νέου Χειμωνίου. Ακολούθως, μολονότι είχε εκφράσει την πρόθεσή της να καταθέσει αίτηση ασύλου, μεταφέρθηκε σε άγνωστο χώρο της Ελληνικής Αστυνομίας, όπου της κατασχέθηκαν προσωπικά αντικείμενα και στη συνέχεια, μαζί με άλλους αλλοδαπούς οδηγήθηκε στον Έβρο, όπου την επιβίβασαν σε φουσκωτό σκάφος και την επαναπροώθησαν στην Τουρκία.

3. Το Δικαστήριο, καταρχάς, εξέτασε το ζήτημα αν, κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, υπήρχε συστηματική πρακτική επαναπροωθήσεων από την Ελλάδα προς την Τουρκία, ιδίως από την περιοχή του Έβρου, πριν προχωρήσει στην αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων που υπέβαλε η προσφεύγουσα προς υποστήριξη των θέσεών της. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο σημείωσε ότι πολλές επίσημες εκθέσεις διεθνών αλλά και εθνικών οργανισμών για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιγράφουν λεπτομερώς μια συστηματική πρακτική εκ μέρους των ελληνικών αρχών, σύμφωνα με την οποία, αλλοδαποί υπήκοοι που εισήλθαν παράνομα στο ελληνικό έδαφος, προκειμένου να αναζητήσουν άσυλο, επιστρέφονταν πίσω στην Τουρκία από την περιοχή του Έβρου και τα ελληνικά νησιά, χωρίς να τους δοθεί δυνατότητα να υποβάλουν αίτηση ασύλου. Οι καταγγελίες και μαρτυρίες ατόμων που ισχυρίστηκαν ότι υπήρξαν θύματα επαναπροωθήσεων στα ελληνικά χερσαία ή θαλάσσια σύνορα, περιέγραφαν έναν αρκετά ομοιόμορφο τρόπο δράσης εκ μέρους των ελληνικών αρχών (παρ. 226 της απόφασης).

4. Λαμβάνοντας υπόψη τον σημαντικό αριθμό, την ποικιλία και την ομοφωνία/συνοχή των σχετικών πηγών, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρχαν ισχυρές ενδείξεις που υποδηλώνουν ότι υπήρχε, κατά την περίοδο των γεγονότων που καταγγέλλθηκαν, μια συστηματική πρακτική επαναπροώθησεων υπηκόων τρίτων χωρών, από τις ελληνικές αρχές, από την περιοχή του Έβρου προς την Τουρκία (παρ. 229 της απόφασης).

5. Στη συνέχεια, επί των αιτιάσεων της προσφεύγουσας, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι ελληνικές αρχές δεν εξέτασαν τους κινδύνους που διέτρεχε η προσφεύγουσα, εάν επέστρεφε στην Τουρκία, ούτε της έδωσαν πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου, παραβιάζοντας έτσι το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, ενώ αγνόησαν και την πρόθεσή της να καταθέσει αίτηση ασύλου, χωρίς εκείνη να έχει στη διάθεσή της ένδικο βοήθημα για προβολή αυτής της αιτίας, γεγονός που συνιστά παραβίαση του άρθρου 13 της ΕΣΔΑ, σε συνδυασμό με το άρθρο 3.

6. Ακολούθως, το ΕΔΔΑ διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 5 της ΕΣΔΑ, σημειώνοντας ότι η προσφεύγουσα υπήρξε θύμα παράνομης κράτησης με σκοπό την επαναπροώθηση, χωρίς νομική βάση (παρ. 1), χωρίς ενημέρωση σε κατανοητή γλώσσα για τους λόγους της σύλληψής της (παρ. 2) και χωρίς πρόσβαση σε αποτελεσματική προσφυγή για να διαμαρτυρηθεί για τη νομιμότητα της κράτησής της (παρ. 4).

7. Αντίθετα, το Δικαστήριο δεν διαπίστωσε παραβίαση των άρθρων 2 και 3 της ΕΣΔΑ, σχετικά με τον ισχυρισμό περί κινδύνου ζωής ή κακομεταχείρισης κατά τη διάρκεια της επαναπροώθησης, καθώς δεν προσκομίστηκαν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία και η μεταχείριση δεν ξεπέρασε το απαιτούμενο όριο σοβαρότητας.

8. Τέλος, το ΕΔΔΑ τόνισε ότι η εθνική έννομη τάξη δεν παρείχε κανένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο για καταγγελίες επαναπροώθησης, ενώ η έρευνα των αρχών ήταν ανεπαρκής, διαπιστώνοντας εκ νέου παραβίαση του άρθρου 13 της ΕΣΔΑ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 και 3.

9. Κατόπιν αυτών, με την ίδια απόφαση του ΕΔΔΑ, η Ελλάδα υποχρεώθηκε να καταβάλει στην προσφεύγουσα, ως δίκαιη ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης, το ποσό των 20.000 ευρώ.

10. Σύμφωνα με το άρθρο 46 παρ. 1 της ΕΣΔΑ: *«Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συμμορφώνονται προς τις οριστικές αποφάσεις του Δικαστηρίου επί των διαφορών στις οποίες είναι διάδικοι.»*.

11. Σύμφωνα με το διατακτικό της εν λόγω απόφασης:

A) Το επιδικασθέν ποσό, πλέον κάθε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, πρέπει να καταβληθεί στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση κατέστη οριστική, ήτοι από τις 30 Ιουνίου 2025.

B) Από την εκπνοή της εν λόγω προθεσμίας και έως την καταβολή, τα εν λόγω ποσά θα προσαυξάνονται με τόκο υπολογιζόμενο με επιτόκιο υπερημερίας, ίσο με αυτό της διευκόλυνσης οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

12. Με το έγγραφό μας με αριθμό πρωτοκόλλου 103-71/A.2588.1/9-1-2025, ζητήθηκε η επίσημη μετάφραση της απόφασης από τη γαλλική στην ελληνική γλώσσα, ενώ αυτή δεν είχε καταστεί ακόμη οριστική. Στη συνέχεια, η μετάφραση της απόφασης αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του ΝΣΚ .

13. Στις 11-7-2025, το ΝΣΚ, με το έγγραφό του με αριθμό πρωτοκόλλου 103-33302/A2588.1, ενημέρωσε την υποδειχθείσα με την παραπάνω επιστολή του ΕΔΔΑ δικηγόρο για τα στοιχεία που πρέπει να προσκομίσει η προσφεύγουσα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 87 του ν. 4714/2020, ώστε να καταστεί δυνατή η καταβολή του ποσού που επιδικάστηκε στην προσφεύγουσα. Στις 12-8-2025, τα εν λόγω στοιχεία περιήλθαν στο ΝΣΚ και ήδη προωθείται η έκδοση του σχετικού χρηματικού εντάλματος

14. Με την απόφαση με αριθμό πρωτοκόλλου 110019/A22588.1n/21-7-2025, δεσμεύθηκε η πίστωση ποσού 20.000,00 ευρώ για την καταβολή του ποσού της δίκαιης ικανοποίησης, όπως προαναφέρεται.

15. Με την από 31-7-2025 επιστολή του Προϊσταμένου της Υπηρεσίας Εκτέλεσης των αποφάσεων του ΕΔΔΑ του Συμβουλίου της Ευρώπης [Γραμματεία της Επιτροπής Μόνιμων Αντιπροσώπων του Συμβουλίου της Ευρώπης (στο εξής: Επιτροπή Υπουργών), η οποία, κατά το άρθρο 46 § 1 της ΕΣΔΑ, είναι αρμόδια για την επιτήρηση της εκτέλεσης της εν λόγω απόφασης], ενημέρωσε τον Μόνιμο Αντιπρόσωπο της Ελλάδας στο Συμβούλιο της Ευρώπης και την Πρόεδρο του ΝΣΚ ότι σκοπεύει να προτείνει στην Επιτροπή, κατά την

1537ⁿ Σύνοδό της (Σεπτέμβριος 2025), την επιτήρηση της εκτέλεσης της αναφερόμενης στο θέμα απόφασης κατά την «ενισχυμένη διαδικασία επιτήρησης», λόγω «της σοβαρότητας του ζητήματος που ανέδειξε η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)»

16. Σε απάντηση της παραπάνω επιστολής, με την από 12-8-2025 επιστολή του, ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στο Συμβούλιο της Ευρώπης ζήτησε διευκρινίσεις για την προαναφερόμενη αξιολόγηση της Γραμματείας, ώστε να προκύψουν τα κατάλληλα και αναγκαία μέτρα συμμόρφωσης και, συνακόλουθα, η ενδεδειγμένη διαδικασία επιτήρησης της απόφασης

17. Κατά το προσεχές διάστημα, αναμένεται να περιέλθει στις Ελληνικές Αρχές, ήτοι στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδας στο Στρασβούργο (ΜΕΑ Στρασβούργου) και στην Πρόεδρο του ΝΣΚ, ως Εκπρόσωπο της Ελληνικής Δημοκρατίας ενώπιον του ΕΔΔΑ, η αξιολόγηση που θα προτείνει η Γραμματεία της Επιτροπής Υπουργών στην Επιτροπή για τα, κατά την κρίση της, κατάλληλα και αναγκαία μέτρα συμμόρφωσης και, συνακόλουθα, την ενδεδειγμένη διαδικασία επιτήρησης της απόφασης. Θα ακολουθήσει συζήτηση επί της πρότασης της Γραμματείας της Επιτροπής Υπουργών με την ΜΕΑ Στρασβούργου και την Εκπρόσωπο της Ελληνικής Δημοκρατίας ενώπιον του ΕΔΔΑ (άρθρο 12, περ. γ του ν. 4831/2021).

18. Στη συνέχεια, η Εκπρόσωπος της Ελληνικής Δημοκρατίας ενώπιον του ΕΔΔΑ θα ενημερώσει με έγγραφό της («Διάχυση της απόφασης») τις αρμόδιες Ελληνικές Αρχές για το περιεχόμενο της απόφασης του ΕΔΔΑ και τα αναγκαία ατομικά και γενικά μέτρα συμμόρφωσης (άρθρο 12, περ. γ του ν. 4831/2021).

19. Μετά τα ανωτέρω, οι αρμόδιες αρχές θα ενημερώσουν την Εκπρόσωπο της Ελληνικής Δημοκρατίας ενώπιον του ΕΔΔΑ για τα ληφθέντα μέτρα συμμόρφωσης ή τα μέτρα που προτίθενται να λάβουν. Οι ανωτέρω πληροφορίες, καθώς και οι πληροφορίες σχετικά με την καταβολή της επιδικασθείσας δίκαιης ικανοποίησης στους προσφεύγοντες θα διαβιβασθούν εγγράφως («Σχέδιο Δράσης» ή «Αναφορά Δράσης») από την Εκπρόσωπο της Ελληνικής Δημοκρατίας, μέσω της ΜΕΑ Στρασβούργου, στην Επιτροπή Υπουργών (άρθρο 12, περ. ε του ν. 4831/2021).

B. Ως προς το δεύτερο σκέλος της ερώτησης, σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί ή προγραμματίζεται να ληφθούν για την εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ που διαπιστώνουν παραβιάσεις της ΕΣΔΑ, λόγω της θέσης σε κίνδυνο της ζωής προσφευγόντων ή λόγω κακομεταχείρισής τους από όργανα επιβολής του νόμου

20. Το ζήτημα της αποτελεσματικής και έγκαιρης διερεύνησης περιστατικών καταγγελλόμενης αυθαιρεσίας που εμπλέκουν κρατικούς λειτουργούς συνδέεται με τη, σύμφωνη με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, διερεύνηση υποθέσεων κακομεταχείρισης από όργανα επιβολής του νόμου. Το ζήτημα έχει αναδειχθεί, τόσο από το Δικαστήριο στη νομολογία του, όσο και από την Επιτροπή Υπουργών, στο πλαίσιο της εποπτείας της εκτέλεσης των αποφάσεων του Δικαστηρίου στην ομάδα υποθέσεων «Σιδηρόπουλος και Παπακώστας».

Η ομάδα υποθέσεων «Σιδηρόπουλος και Παπακώστας» περιλαμβάνει τις ακόλουθες αποφάσεις: «Σιδηρόπουλος και Παπακώστας» κατά Ελλάδας, αριθ. προσφ. 33349/10, 25-1-2018, «Κωνσταντινόπουλος και άλλοι» κατά Ελλάδας (αριθ. 2), αριθ. προσφ. 29543/15, 22-11-2018, Torosian κατά Ελλάδας, αριθ. προσφ. 48195/17, 7-7-2022, B.Y. κατά Ελλάδας, αριθ. προσφ. 60990/14, 26-1-2023 και Alkhatib κατά Ελλάδας, αριθ. προσφ. 3566/16, 16-1-2024.

21. Αυτές οι υποθέσεις αφορούν στις εξής παραβιάσεις της ΕΣΔΑ:

1. Παραβίαση του ουσιαστικού σκέλους του άρθρου 2 (δικαίωμα στη ζωή) στην υπόθεση Alkhatib, λόγω θανατηφόρας χρήσης πυροβόλων όπλων από όργανα επιβολής του νόμου. Η παραβίαση αυτή ανέδειξε την υποχρέωση του Κράτους να διασφαλίζει ότι η χρήση βίας από τις αρχές είναι απολύτως αναγκαία, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Η υπόθεση έθεσε ζητήματα επάρκειας των κανόνων εμπλοκής και των επιχειρησιακών εγγυήσεων κατά τις επιχειρήσεις ελέγχου των θαλασσίων συνόρων της χώρας.

2. Παραβίαση του ουσιαστικού σκέλους του άρθρου 3 (απαγόρευση βασανιστηρίων και απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) στην υπόθεση «Κωνσταντινόπουλος και λοιποί αριθ. 2», λόγω κακομεταχείρισης των προσφευγόντων από αστυνομικούς. Η απόφαση υπογράμμισε την απόλυτη υποχρέωση των κρατικών οργάνων να σέβονται την απαγόρευση της κακομεταχείρισης, ιδιαίτερα κατά τη σύλληψη ή την κράτηση.

3. Παραβιάσεις του διαδικαστικού σκέλους των άρθρων 2 και 3, λόγω μη διεξαγωγής αποτελεσματικών ερευνών για καταγγελίες θανάτων ή κακομεταχείρισης κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων επιβολής του νόμου στις εξής υποθέσεις:

- Άρθρο 2 (διαδικαστικό): «Alkhatib και Φούντας»,
- Άρθρο 3 (διαδικαστικό): «Σιδηρόπουλος και Παπακώστας, «Κωνσταντινόπουλος και λοιποί αριθ. 2, Torosian και Β.Υ.

Εξέταση από την Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΕΜΑ/Επιτροπή Υπουργών)

22. Από το 2012, η εξέταση της εκτέλεσης των σχετικών αποφάσεων επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα των μέτρων που υιοθετήθηκαν για τη διεξαγωγή διεξοδικών ερευνών για κακομεταχείριση, τόσο κατά την ποινική όσο και κατά τη διοικητική διαδικασία, με σκοπό την πλήρη διαλεύκανση των πραγματικών περιστατικών, όσο και την απόδοση ευθυνών μέσω της επιβολής κατάλληλων κυρώσεων.

Η Επιτροπή έχει καλέσει τις ελληνικές αρχές να προβούν στις ακόλουθες ενέργειες - δράσεις:

- α) να θεσπίσουν ανεξάρτητο μηχανισμό για τη διερεύνηση ή την εποπτεία των διοικητικών ερευνών σχετικά με καταγγελίες κακομεταχείρισης,
- β) να τροποποιήσουν τον ορισμό των «βασανιστηρίων» στον Ποινικό Κώδικα, ώστε να ευθυγραμμιστεί πλήρως με τη Σύμβαση του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων,
- γ) να παρέχουν τακτική, στοχευμένη επαγγελματική εκπαίδευση στα όργανα επιβολής του νόμου, με έμφαση στην πρόληψη της κακομεταχείρισης και την καλλιέργεια κουλτούρας σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, και
- δ) να διασφαλίσουν ότι οι ποινικές έρευνες είναι διεξοδικές και αποτελεσματικές, οδηγώντας σε κυρώσεις επαρκώς αποτρεπτικές.

Ενέργειες και Εξελίξεις

23. Οι Ελληνικές αρχές έχουν λάβει μέτρα ως προς τη θέσπιση ανεξάρτητου μηχανισμού για τη διερεύνηση ή την εποπτεία των διοικητικών ερευνών σχετικά με καταγγελίες κακομεταχείρισης και την τροποποίηση του ορισμού των

βασανιστηρίων στον Ποινικό Κώδικα και η σχετική εποπτεία της Επιτροπής έχει τερματιστεί ως προς τα ζητήματα αυτά.

24. Οι Αρχές έχουν απαντήσει στην Επιτροπή Υπουργών σχετικά με τη λήψη μέτρων στο ζήτημα της εκπαίδευσης του προσωπικού των σωμάτων ασφαλείας και τη διασφάλιση της διενέργειας ενδεδειγμένων και αποτελεσματικών ποινικών και διοικητικών ερευνών, μέσω υποβολής Ανακοινώσεων/Επικαιροποιημένων Σχεδίων Δράσης/Αναφοράς προς την Επιτροπή Υπουργών.

25. Στις 2–3 Απριλίου 2025, αντιπροσωπεία του Τμήματος Εκτέλεσης Αποφάσεων του ΕΔΔΑ (Γραμματεία της Επιτροπής Υπουργών) επισκέφθηκε την Αθήνα για διαβουλεύσεις με τις Ελληνικές Αρχές, σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της ομάδας «Σιδηρόπουλος και Παπακώστας» και της υπόθεσης Safi κατά Ελλάδας (αριθ. προσφ. 5418/15, απόφαση της 7-7-2022).

26. Η πληροφόρηση που παρασχέθηκε περιλαμβάνεται στο Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης που υποβλήθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση στις 24 Απριλίου 2025. Στο παραπάνω Σχέδιο Δράσης αναφέρονται τα ακόλουθα:

A) Στατιστικά στοιχεία και πληροφορίες για ποινικές έρευνες

Σύμφωνα με την Έκθεση του 2023 της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων Σωμάτων Ασφαλείας:

- Κατά το έτος 2023 υποβλήθηκαν 522 καταγγελίες συνολικά και ειδικότερα, 460 καταγγελίες κατά αστυνομικών και συνοριακών φυλάκων και 62 καταγγελίες κατά λιμενικών.
- Κατόπιν ερευνών, ασκήθηκαν ποινικές διώξεις ως εξής: 182 κατά αστυνομικών, 22 κατά λιμενικών και πολιτικού προσωπικού του Υπουργείου Ναυτιλίας.
- Ειδικότερα, για βασανιστήρια και σωματικές βλάβες ασκήθηκαν ποινικές διώξεις, ως εξής :
 - ο Άρθρο 137 ΠΚ (βασανιστήρια): 12 υποθέσεις,
 - ο Άρθρο 308 ΠΚ (σωματική βλάβη): 1,
 - ο Άρθρο 309 ΠΚ (επικίνδυνη σωματική βλάβη): 12,
 - ο Άρθρο 310 ΠΚ (βαριά σωματική βλάβη): 2,
 - Άρθρο 312 ΠΚ (σωματική βλάβη κατά ευάλωτων προσώπων): 4.

- Δεν ασκήθηκαν ποινικές διώξεις κατά λιμενικών για τα παραπάνω αδικήματα.

Β) Έκδοση Εγκυκλίου του Εισαγγελέα ΑΠ (αριθ. 18/2023)

Μετά την απόφαση «Β.Υ. κατά Ελλάδας», ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου απέστειλε εγκύκλιο σε όλους τους εισαγγελείς, με την οποία:

- Επισήμανε τις ελλείψεις της ποινικής έρευνας, ήτοι έλλειψη ταχύτητας, πληρότητας, ανεξαρτησίας και αποτελεσματικότητας.
- Υπογράμμισε την υποχρέωση οι μελλοντικές έρευνες να είναι ταχείες, διεξοδικές, αμερόληπτες και αποτελεσματικές.

Γ) Λήψη νομοθετικών μέτρων για τις πειθαρχικές έρευνες, ήτοι η έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος 61/2024. Με το εν λόγω π. δ. προβλέπεται:

- Απομάκρυνση προσωπικού που εμπλέκεται σε σοβαρά αδικήματα, υποχρεωτική αργία σε σοβαρές περιπτώσεις, αυτόματη απόλυση σε αμετάκλητες καταδίκες, εξορθολογισμός διαδικασιών και παράταση προθεσμιών για εκ νέου διερεύνηση υποθέσεων.
- Υιοθετήθηκαν οι σχετικές συστάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη.

Δ) Δράση του «Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας/Συνήγορος του Πολίτη» κατά τα έτη 2023 και 2024.

Στο ανωτέρω Σχέδιο Δράσης προς την Επιτροπή Υπουργών αναφέρονται τα εξής: Κατά το έγγραφο υπ' αριθ. πρωτ. 273608/10197/2025 του Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας/Συνήγορου του Πολίτη από όργανα επιβολής του νόμου, το 2023 ο Μηχανισμός έλαβε 188 καταγγελίες . Από αυτές:

- 140 καταγγελίες (74,5%) διαβιβάστηκαν από την Ελληνική Αστυνομία,
- 37 καταγγελίες (20,2%) κατατέθηκαν από πολίτες,
- 9 καταγγελίες (4,8%) διαβιβάστηκαν από το Λιμενικό Σώμα,
- 1 υπόθεση (0,5%) διαβιβάστηκε από τη Frontex και
- 1 υπόθεση που αφορούσε την εκτέλεση της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση Safi),

Από τις παραπάνω υποθέσεις κρίθηκαν ότι εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Μηχανισμού 181.

Ως προς το αντικείμενο των υποθέσεων:

- 80 αφορούσαν καταγγελίες για σωματική βλάβη,

- 41 για περιορισμό της ελευθερίας,
- 26 για ρατσιστικό κίνητρο,
- 19 για χρήση όπλων,
- 15 για προσβολή του δικαιώματος στη ζωή,
- 4 για σεξουαλικά αδικήματα, και
- 3 για βασανιστήρια.

Το ίδιο έτος (2023) ο Μηχανισμός συνέταξε αναφορές σε 103 υποθέσεις.

Από αυτές:

- 18 υποθέσεις παραπέμφθηκαν από τον Συνήγορο του Πολίτη πίσω στη Διοίκηση για συμπλήρωση ή αλλαγές στην αιτιολογία,
- 15 έρευνες κρίθηκαν ότι δεν απαιτούσαν περαιτέρω ενέργειες, πέραν γενικών κατευθύνσεων του Μηχανισμού για τη διεξαγωγή ερευνών σε παρόμοιες περιπτώσεις,
- 48 υποθέσεις αρχειοθετήθηκαν, παρότι διαπιστώθηκαν ελλείψεις στις έρευνες, οι οποίες για διάφορους λόγους (π.χ. παρέλευση χρόνου) δεν μπορούσαν να θεραπευτούν,
- σε 3 υποθέσεις η έρευνα επικυρώθηκε, ενώ
- σε 3 υποθέσεις κρίθηκε ότι δεν ανήκαν στην αρμοδιότητα του Μηχανισμού.

Σύμφωνα με το ίδιο έγγραφο:

Το 2024 ο Μηχανισμός έλαβε 178 καταγγελίες. Από αυτές:

- 133 καταγγελίες διαβιβάστηκαν από την Ελληνική Αστυνομία,
 - 38 καταγγελίες κατατέθηκαν από πολίτες,
 - 5 καταγγελίες διαβιβάστηκαν από το Λιμενικό Σώμα, και
 - για πρώτη φορά, 2 καταγγελίες διαβιβάστηκαν από τη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής και αφορούσαν πράξεις σωφρονιστικών υπαλλήλων.
- Σε μία περίπτωση, ο Μηχανισμός διαπίστωσε ότι η Διοίκηση απέκλινε από τις κατευθύνσεις του και διαβίβασε την υπόθεση στον αρμόδιο Υπουργό. Τέλος, ο Μηχανισμός αρχειοθέτησε τέσσερις υποθέσεις που είχε παραπέμψει στον Υπουργό.

Στο προαναφερόμενο Σχέδιο Δράσης προς την Επιτροπή Υπουργών αναφέρεται ότι από τα παραπάνω στοιχεία και δεδομένα προκύπτουν τα εξής:

α) Ότι ο Μηχανισμός έχει πλέον ενταχθεί ουσιαστικά στο πλαίσιο των διοικητικών/πειθαρχικών ερευνών, οι οποίες πρέπει να θεωρούνται ως μία ενιαία διαδικασία που περιλαμβάνει τόσο τις ενέργειες της Διοίκησης όσο και τις παρεμβάσεις του Μηχανισμού.

β) Ότι το 2023, από τις 181 υποθέσεις/καταγγελίες που αφορούσαν σωματική βλάβη (42,5%), περιορισμό ελευθερίας (22%), ρατσιστικό κίνητρο (14%), χρήση όπλων (10%), προσβολή του δικαιώματος στη ζωή (8%), σεξουαλικά αδικήματα (2%) και βασανιστήρια (1,5%), μόνο 18 υποθέσεις παραπέμφθηκαν στη Διοίκηση για συμπληρωματική έρευνα ή αλλαγές στην αιτιολογία των πορισμάτων και

γ) Ότι, τέλος, προκύπτει ότι στα 9 χρόνια λειτουργίας του Μηχανισμού η Διοίκηση έχει αποκλίνει από τις κατευθύνσεις του μόνο σε 5 υποθέσεις.

Ε) Εκπαίδευση Οργάνων Επιβολής του Νόμου

- ν. 5187/2025: ίδρυση 6 εξειδικευμένων σχολών (ανθρώπινα δικαιώματα, διαχείριση ποικιλομορφίας, προστασία δεδομένων, διαχείριση κρίσεων, επικοινωνία και διαπραγματεύσεις, σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα).

- Εκπαίδευση 2023–2025:

- ο 2.195 (2023), 2.299 (2024), 3.125 (2025) αστυνομικοί σε δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- ο Πρόσθετη εκπαίδευση στα σύνορα και σε ζητήματα ευάλωτων ομάδων (Ρομά, μετανάστες, LGBTQI, ΑμεΑ).

- ο Λιμενικό: 552 δοκίμων και 203 στελέχη συμμετείχαν σε εκπαιδεύσεις για ανθρώπινα δικαιώματα, εμπορία ανθρώπων, αίτηση ασύλου, κατά των διακρίσεων.

ΣΤ) Όσον αφορά στα γενικά μέτρα στις υποθέσεις Alkhatib και Safi, στο εν λόγω Σχέδιο Δράσης αναφέρονται τα ακόλουθα:

- Ότι εκδόθηκαν νέες κατευθυντήριες οδηγίες για τις έρευνες διάσωσης και έλεγχο θαλάσσιων συνόρων.

- Ότι η Διοίκηση σκοπεύει να αναθεωρήσει το νομοθετικού πλαίσιο χρήσης όπλων από το Λιμενικό, εφόσον κριθεί ότι αυτό απαιτείται προς εκτέλεση των ως άνω αποφάσεων.

- Ότι εξετάζεται, στο πλαίσιο συμμόρφωσης του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο η δημιουργία ανεξάρτητου μηχανισμού

παρακολούθησης και ο εξοπλισμός σκαφών με κάμερες, ρύθμιση που ήδη ισχύει για τη Frontex και μέρος σκαφών του Λιμενικού).

27. Επισημαίνεται, τέλος, ότι δεν έχει υπάρξει καμία καταδίκη της Ελλάδας από το ΕΔΔΑ για «διώξεις υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων με παράλληλη ατιμωρησία». Αντιθέτως, το ΕΔΔΑ στην απόφαση A.R.E. σημειώνει τα ακόλουθα: *«Καίτοι λαμβάνει υπόψη τους ισχυρισμούς ότι στην Ελλάδα υπήρχε ένα κλίμα εχθρικό για όσους υπερασπίζονται τα δικαιώματα των προσφύγων, εντούτοις δεν μπορεί να κάνει δεκτό ότι ο Ν.Ο. [δικηγόρος] φοβόταν, εν προκειμένω, ότι θα γίνει αποδέκτης παρενόχλησης από πλευράς των αρχών επειδή βοήθησε την προσφεύγουσα»* (παρ. 263 της απόφασης).

Ο Προϊστάμενος

Κωνσταντίνος Γεωργιάδης

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.